

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Erdélyi műemlékek

Egyetemi tanév 2025/2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Történelem és Filozófia
1.3. Intézet	Magyar Történeti Intézet
1.4. Szakterület	Történelem
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Művészettörténet Szak
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		Erdélyi műemlékek				A tantárgy kódja	HLM 5413
2.2. Az előadásért felelős tanár neve			Dr. Kovács Zsolt egyetemi adjunktus				
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve			Dr. Kovács Zsolt egyetemi adjunktus				
2.4. Tanulmányi év	II	2.5. Félév	4	2.6. Értékelés módja	E	2.7. Tantárgy típusa	Alaptantárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					10
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					10
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					10
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					10
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszám					42
3.8. A félév összóraszám					100
3.9. Kreditszám					4

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	Nincsenek
4.2. Kompetenciabeli	Nincsenek

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Vetítővel rendelkező terem.
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	Vetítővel rendelkező terem.

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

Szakmai/kulcs-kompetenciák	1. Elvontan gondolkodik 2. Tudományos munkákat és szakvéleményeket alkot 3. Gyűjteményeket kutat 4. Kritikus módon közelít meg problémákat
Transzverzális kompetenciák	1. Értékeli a kulturális és művészeti megnyilvánulások sokféleségét

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	• Az előadás az erdélyi épített örökség legjelentősebb és leggyakoribb műemléktípusainak és az ezeket díszítő képzőművészeti emlékeknek az áttekintését tartja fő céljának, külön kitérve az egyes témák kutatástörténetére, és az egyes emléktípusok legfontosabb példáira is, ezáltal fogódzókat nyújtva a hallgatók közvetlen környezetében megtalálható emlékek elemzésére is.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	• Az egyes emléktípusokra vonatkozó általános bemutatás mellett az előadás a legújabb művészettörténeti kutatási eredmények ismertetésére is kitér, amelyek az új emlékcsoportoknak a kutatás körébe történő bevonásával valamint a régebbi tárgyalta emlékek új szempontú vizsgálatával számos esetben gyökeresen átirítottak az egyes témákról korábban alkotott elképzeléseket. Előadásaink során fontosnak tartjuk az egyes emlékek középeurópai párhuzamainak bemutatását is, ezáltal hangsúlyozva az európai kulturális és művészeti jelenségek hatását az erdélyi emlékek megjelenésében és történetének alakulásában.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Erdélyi román kori templomok.	Előadás, bemutatás, példák	
2. Erdélyi gótikus templomok.	Előadás, bemutatás, példák	

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

3. Erdélyi gótikus templomok.	Előadás, bemutatás, példák	
4. Középkori várak.	Előadás, bemutatás, példák	
5. Reneszánsz és barokk várak	Előadás, bemutatás, példák	
6. Középkori falképek (fő témák, stilisztikai jelenségek)	Előadás, bemutatás, példák	
7. Reneszánsz és barokk világi falképek.	Előadás, bemutatás, példák	
8. Középkori szárnyasoltárok.	Előadás, bemutatás, példák	
9. Kazettás mennyezetek.	Előadás, bemutatás, példák	
10. Erdélyi kastélyok: középkori és reneszánsz emlékek.	Előadás, bemutatás, példák	
11. Erdélyi kastélyok: barokk és historizmus.	Előadás, bemutatás, példák	
12. Egyházi műemlékek a XVII-XIX. században	Előadás, bemutatás, példák	
13. A historizmus stílusváltozatai.	Előadás, bemutatás, példák	
14. A szecesszió emlékei. Építészet a két világháború közti időszakban	Előadás, bemutatás, példák	
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Esettanulmány: a gyulafehérvári székesegyház. Kerci ciszterci apátság.	Előadás, magyarázatok, példák, vita	
Esettanulmány: kolozsvári Szent Mihály-templom, szászsebesi evangélikus templom, kolozsvári Farkas utcai református templom.	Előadás, magyarázatok, példák, vita	
Vajdahunyadi várkastély.	Előadás, magyarázatok, példák, vita	
Erdélyi középkori falképek. A Szent László legenda jelentésrétegei és variánsai. Esettanulmányok: Gelence, Almakerék.	Előadás, magyarázatok, példák, vita	
Szárnyasoltárok: Medgyes, Berethalom, Szászsebes.	Előadás, magyarázatok, példák, vita	
A gyulafehérvári fejedelmi palota	Előadás, magyarázatok, példák, vita	
A nagyváradi vár.	Előadás, magyarázatok, példák, vita	
Várak. Esettanulmány: a gyulafehérvári barokk vár ikonográfiai programja.	Előadás, magyarázatok, példák, vita	
A Bánffy-család rezidenciái: a kolozsvári palota és a bonchidai kastély.	Előadás, magyarázatok, példák, vita	

• A nagyvárad székese gyháza és püspöki palota	Előadás, magyarázatok, példák, vita	
• Fatemplomok.	Előadás, magyarázatok, példák, vita	
• A historizmus Erdély építészetében: Kagerbauer Antal és Pákei Lajos életműve.	Előadás, magyarázatok, példák, vita	
• Szeceesszió. A marosvásárhelyi Kultúrpalota mint összművészeti alkotás.	Előadás, magyarázatok, példák, vita	
• Köztterek átalakulásai. Kolozsvár köztéri emlékei.	Előadás, magyarázatok, példák, vita	

Kötelező könyvészet

- Kovács András: *Épületek emlékezete. Nevezetes épületek Erdélyben.* Budapest, 2007.
- Entz Géza: *Erdély építésze a 11-13. században.* Kolozsvár, 1994.
- Entz Géza: *Erdély építésze a 14-16. században.* Kolozsvár, 1996.
- *Magyar vonatkozású épített örökség Erdélyben.* Szerk. Benczédi Sándor. Kolozsvár, 2005.

Ajánlott könyvészet:

Balázs István – János Mihály – Jékely Zsombor – Mihály Ferenc: *A gelencei Szent Imre templom. Tanulmányok.* Sepsiszentgyörgy, 2003. /Horror Vacui Könyvek 1./

Balogh Jolán: *Az erdélyi renaissance.* I. Kolozsvár, 1943.

Biró József: *Erdélyi kastélyok.* Budapest, 1944.

Jenei, Dana: *Pictura murală gotică din Transilvania.* București, 2007.

Kelemen Lajos: *Művészettörténeti tanulmányok.* I-II. Bukarest, 1977, 1982.

Keserü Katalin: *Toroczka-Wigand Ede.* Budapest, 2007.

Kovács András: *Késő reneszánsz építészet Erdélyben 1541-1720.* Budapest-Kolozsvár, 2003.

Középkori falképek Erdélyben. Értékmérés a Teleki László Alapítvány támogatásával. Szerk. Kollár Tibor. Budapest, 2008.

Lángi József-Mihály Ferenc: *Erdélyi falképek és festett faberendezések.* 1-3. Budapest, 2003-2006.

Murádin Jenő: *Fadrusz. Két szobor száz éve.* Kolozsvár, 2002.

B. Nagy Margit: *Stílusok, művek, mesterek. Művészettörténeti tanulmányok.* Bukarest, 1977.

B. Nagy Margit: *Reneszánsz és barokk Erdélyben. Művészettörténeti tanulmányok.* Bukarest, 1970.

Péter I. Zoltán: *Nagyvárad 900 éves múltja és épített öröksége.* Budapest, 2005.

Rusu, Adrian Andrei: *Castelarea Carpatică.* Cluj-Napoca, 2006.

Sabău, Nicolae: *Metamorfoze ale barocului transilvan.* II. *Pictura.* Cluj-Napoca, 2005.

Sabău, Nicolae: *Metamorfoze ale barocului transilvan.* I. *Sculptura.* Cluj-Napoca, 2002.

Sarkadi Nagy Emese: Local Workshops - Foreign Connections. Late Medieval Altarpieces from Transylvania. Ostfildern, 2012.

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A tantárgy egy sor olyan alapvető tartalmat és képességet nyújt a hallgatóknak, amelyeket jól hasznosíthatnak a tanulmányaik elvégzése utáni munkájukban, főként az oktatásban, múzeumok, gyűjtemények területén, örökségvédelemben, stb.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Az előadáson elhangzottak és a kötelező könyvészet ismerete	Írásbeli vizsga	60 %
10.5 Szeminárium / Labor	Szemináriumi tevékenység	Felmérők, dolgozat és bemutatás értékelése	40 %
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
A szemináriumi tevékenység minimum átmenő, azaz 5-ös osztályzata.			

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

	A fenntartható fejlődés általános ikonja: Nem alkalmazható
--	---

Előadás felelőse:

Kitöltés időpontja:
25.05.2025.

Dr. Kovács Zsolt adjunktus

Szeminárium felelőse:

Dr. Kovács Zsolt adjunktus

.....

.....

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
..2025.05.31..

Intézetigazgató:

.....dr. Nagy Róbert-Miklós egy. docens.....

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.